

Szakonyi Károly

Kivirágzó szavak

Első olvasmányaim között ott van Tamási Áron. Mégpedig akkor, amikor még kamaszként olyan várakozással vettem kezembe a könyveket, mint amilyennel a szerelemre tekintettem. Mert szerelmetes dolog volt az olvasás. Megkapni, megszerezni a műveket, elbújni velük egy szobasarokba vagy az ablak világosságába, és elmerülni a történetekben. De Tamásinál nem csak a mese érdekelt. Elbűvölt a nyelve, a kivirágzó szavai. Szépség, humor és bölcsesség áradt belőlük. Akkoriban az *Ábel* trilógiának még csak az első kötetét olvastam, derülve a székely legényke csavaros esze járásán, de aztán a *Révai* kiadásában megjelent, vaskos novellás könyvét is. A valaha fehér, ma már kissé megszürkült vászonba kötött *összes* ma is megvan, elején Tamási bevezetőjével, amiben elmondja írói indulása történetét. *Írni kezdtem a novellát, másnap borítékba tettem és elküldtem a pályázatra. De nem voltam már olyan vidám, mint azelőtt… Most, ahogy megkóstoltam az írást, furcsa és titokzatos rabságba estem. Remegő és fénylő fonalak kötöttek oda a sorshoz, mely a néppel közös volt.* Az első novella a Kolozsvárott 1922-ben írt *Szász Tamás, a pogány.* Aztán a keltezésekből látható, hogy huszonháromban New Yorkban, huszonnégyben meg Welchben lévén, vagyis amerikai tartózkodása idején az *Ördögváltozás Csíkban,* vagy a *Hűséges Mártonka,* illetve az *Úgy becslem, meghala* és még néhány másik novella hol született.

Eszembe jut, hogy az *Ördögváltozás Csíkban*t a hatvanas években, egy irodalmi gálán emlékezetből mondta el a hallgatóságnak. *Új Írás*-est volt Szegeden, a szerkesztőség néhány tagjával négyen, öten fiatal írók és két *nagy öreg,* Tersánszky Józsi Jenő meg Tamás Áron szerepeltünk. Ők ketten már az induláskor elhatározták, hogy nem fognak felolvasni, fejből mondják el a novelláikat. Nagy sikerük volt, érdekesebb lett a személyes előadás, mint a monoton felolvasások.

Nem igazán tudom, milyen manapság az író generációk közötti megbecsülés, de mi még megtiszteltetésnek vettük, hogy két, mondhatni élő klasszikus társaságában utazhattunk a Lapkiadó Volgájában. Az Új Írás jó olvasztó tégely volt a hatvanas években, noha a fiatalok számára

indult, az idősebb (vagy idős) nemzedék is megjelent benne Veres Pétertől Örkényen ár Lengyel Józsefig. Nekem azon a szegedi estén folyvást eszemben járt, milyen nagy élmény volt Tamási-írásokat olvasni ifjúságomban, elképzelni írójukat, s most találkozni vele. De más előttünk járóval is ugyanígy voltam (voltunk.) Hiszen Kassák Lajossal, Veres Péterrel (Péter bácsival) Németh Lászlóval, Illyés Gyulával, hogy csak őket említsem, együtt létezni a kortárs irodalomban.

Van egy, a népe múltját idéző írása, *Tenger sok ideje annak* című, amiben a nagyapja mesél a pogány ősökről, akik a Hadúrba vetett hitükért megütköztek az új vallás híveivel, s bár tenger sok ideje annak, az átok még mindig érezhető. *Erősmondású vénember volt a nagyapám. Szavai alig bírták az értelmet… S úgy beszélt mindig, mintha írást olvasott volna, amit kettőnk számára sugalmazott a föld…*

Álomirodalom című írásaim sorában Tamásiról is van egy álomképem. Tűz körül ülő hegyi emberek közé érek vele. – Megjöttünk – mondja Tamási. És imádkozni kezd. Legalább is annak vélem szavait. Szép, litániás mondatok. Nemigen értem, de a tűz körüliek vele mormolják. Eleinte csak halkan, majd mind erősebben, végre felpattannak, és vad, ősi táncba kezdenek. Tamási csíkos, angol szabású öltönyében velük táncol. – Elhagyott minket pogány istenünk! – kiáltják emelt karral, s ő elébük áll, mint egy sámán. Faragott arcokat látok, rajtuk a vésők nyoma. – Kopjafák – mutatja csendesen. Elindulunk, de, nem jön velem. – Az író úr visszatért a hegybéliekhez – mondja valaki…

És eltűnik a hegyek mögé.

Megjelent: Lyukasóra, 2022. 5. szám